

Jaaroverzicht 2018

Atradius Dutch State Business

Kerngegevens EKV

	2018	2017	2016
Premie:	€ 108 miljoen	€ 103 miljoen	€ 114 miljoen
Schade:	€ 27 miljoen	€ 40 miljoen	€ 15 miljoen
Provenu's:	€ 152 miljoen	€ 137 miljoen	€ 232 miljoen
Aantal aanvragen:	229	286	221
Aantal uitgereikte dekkings- toezeggingen en -adviezen:	156	163	116
Aantal uitgereikte polissen:	123	113	96
Volume uitgereikte dekkings- toezeggingen en -adviezen:	€ 2,8 miljard	€ 4,8 miljard	€ 7,5 miljard
Volume uitgereikte polissen	€ 2,5 miljard	€ 2,5 miljard	€ 2,7 miljard
Totaal uitreikingen	€ 5,3 miljard	€ 7,4 miljard	€ 10,2 miljard

Atradius Dutch State Business N.V.
David Ricardostraat 1, Amsterdam
Postbus 8982, 1006 JD Amsterdam
Nederland

Tel. +31 (0)20 553 2693
www.atradiusdutchstatebusiness.nl

Atradius Dutch State Business

Jaaroverzicht 2018

- 2 Kerngegevens EKV
- 4 Voorwoord
- 5 Organisatie en de samenwerking met de Nederlandse staat
  - Atradius Dutch State Business
  - Missie Atradius Dutch State Business
  - Samenwerking tussen de Nederlandse staat en Atradius Dutch State Business
  - Portefeuille
- 7 Maatschappelijk verantwoord ondernemen
  - Common Approaches
  - IFC Performance Standards
  - OESO-richtlijnen voor internationaal opererende bedrijven
  - Transparantie
  - Duurzaam leenbeleid
  - Mensenrechten
  - Duurzaamheid en vergroening
  - Anti-omkoping
- 13 Samenwerking en overleg
  - Rijkscommissie
  - Exporteurs & banken
  - Samenwerking met partners
  - Non-gouvernementele organisaties
  - OESO en EU
  - Internationale Werkgroep (IWG)
  - Berner Unie
- 15 Kerncijfers
- 17 Productvernieuwing
  - CIR-loket
  - Uitbreiding DGGF met financiering van werkkapitaal
- 19 Schade en incasso
- 20 Stand van obligo en vorderingen
- 21 Financiële resultaten voor rekening van de Nederlandse staat
  - Bedrijfseconomische Resultaatbepaling (BERB)

Voorwoord

De Nederlandse economie is in 2018 wederom gegroeid, met maar liefst 2,5%. De krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt nam nog verder toe en investeringen groeiden zelfs met 4,8%. Het gaat dus goed met de Nederlandse economie, maar voor hoe lang nog...?

Ondanks de mooie groeicijfers voor 2018 lijkt het erop dat het vertrouwen in de economie langzaam afneemt. Dit is niet zo vreemd, want de Nederlandse economie is voor een groot deel afhankelijk van de export, en het internationale klimaat verslechtert. De handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China, het haperen van de Duitse economie, en de almaar voortdurende onduidelijkheden rondom de Brexit helpen dan ook niet. En als de internationale vraag terugloopt, heeft dat consequenties voor de Nederlandse economie.

Hier staat tegenover dat er steeds meer Nederlandse exporteurs verder weg op zoek gaan naar nieuwe mogelijkheden. Want de opkomende markten in Azië (zoals bijvoorbeeld India, de Filipijnen en Vietnam) en in Afrika (Ghana, Kenia en Egypte) laten allemaal groeicijfers zien van rond de 6%.

Als je verder weg gaat ondernemen, kunnen de standaarden die gelden voor mens en milieu afwijken van onze standaard in Nederland. Wij zijn van mening dat Nederlandse exporteurs ook in het buitenland internationaal geaccepteerde standaarden moeten handhaven. Wij zien maatschappelijk verantwoord ondernemen dan ook als integraal onderdeel van onze werkwijze. Dat is de reden dat we vanaf dit jaar niet langer een separaat duurzaamheidsverslag uitbrengen, maar dat we in ons jaaroverzicht stilstaan bij de mv-aspecten van onze business.

Termen als klimaat, vergroening, verduurzaming en de circulaire economie zijn op dit moment een belangrijk onderdeel van de politieke agenda. Wij zijn daarom begonnen met het in kaart brengen hoe onze portefeuille zich ontwikkelt ten aanzien van deze thema's. We registreren sinds dit jaar welke transacties een bijdrage leveren aan vergroening, maar ook welke transacties een bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals¹ zoals deze in 2015 zijn vastgesteld.

We weten natuurlijk dat de transacties die we namens de overheid verzekeren, zorgen voor de werkgelegenheid in Nederland. Maar we zien ook dat veel van de verzekerde transacties zorgen voor positieve ontwikkelingen in het buitenland. En dat geldt niet alleen voor werkgelegenheid, maar ook voor bijvoorbeeld schoon drinkwater, infrastructuur of veiligheid. En zo leveren onze exporteurs, met ondersteuning van Atradius Dutch State Business, een belangrijke bijdrage aan een duurzame economische ontwikkeling, dichtbij en ver weg.

Bert Bruning
Directeur Atradius Dutch State Business

¹ Een einde aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering. Dat is de kern van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). De 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben deze ontwikkelingsagenda voor 2015 – 2030 vastgesteld. Meer informatie over de SDG's kunt u vinden op <https://www.sdg-nederland.nl/>

Organisatie en de samenwerking met de Nederlandse staat

Atradius Dutch State Business

Met vestigingen in 54 landen is de Atradius Groep een belangrijke partner op het gebied van kredietverzekering en incasso voor veel bedrijven, van mkb tot multinational. In Nederland is Atradius marktleider op het gebied van kredietverzekering sinds 1925.

Atradius Dutch State Business (Atradius DSB) valt onder de Atradius Groep, maar is operationeel gescheiden. Wij bieden exporteurs van kapitaalgoederen, internationaal opererende aannemingsbedrijven, banken en investeerders een breed scala aan verzekeringen en garanties tegen risico's bij het zakendoen in het buitenland. Deze diensten worden aangeboden namens en voor rekening van de Nederlandse staat. Atradius DSB is met dit mandaat de officiële Export Credit Agency (ECA) van Nederland. Deze rol vervullen we voor de Nederlandse staat sinds 1932.

Missie Atradius Dutch State Business

Het steunen van Nederlandse bedrijven bij het zakendoen in het buitenland staat bij ons voorop. Atradius DSB heeft de missie om toegevoegde waarde voor de Nederlandse economie te genereren door Nederlandse bedrijven de beste export- en concurrentiepositie te verschaffen. Wij bieden verzekeringen en garanties aan die de balans van Nederlandse bedrijven beschermen en financiering mogelijk maken.

Samenwerking tussen de Nederlandse staat en Atradius Dutch State Business

Atradius Dutch State Business N.V. is de vennootschap binnen de Atradius Groep waarin de activiteiten die wij uitvoeren voor de Nederlandse staat zijn ondergebracht.

De faciliteiten die Atradius DSB voor de staat uitvoert zijn:

- De ekv (exportkredietverzekering)
- RIV (Regeling Investeringsverzekering). Sinds 1969 verzekert Atradius politieke risico's bij investeringen voor rekening van de staat.

- Het onderdeel exportkredietverzekering en exportfinanciering van het Dutch Good Growth Fund (DGGF)
- Het onderdeel exportkredietverzekering en exportfinanciering van het Dutch Trade & Investment Fund (DTIF).

De ekv en de RIV zijn voor rekening van het ministerie van Financiën. De afspraken met de Nederlandse staat hierover gaan terug tot 1932.

Het DGGF en DTIF zijn voor rekening van het ministerie van Buitenlandse Zaken en worden uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Hiermee werken wij ook samen voor deze programma's.

Daarnaast voert Atradius DSB sinds 2010, voor rekening van het ministerie van Buitenlandse Zaken, het beheer over een portefeuille zachte leningen aan ontwikkelingslanden ter waarde van ongeveer € 335 miljoen per ultimo 2018.

Het ministerie van Financiën stelt jaarlijks, na een sondering van de particuliere verzekeringsmarkt, vast welke risico's voor rekening van de ekv kunnen komen, oftewel waar de staat aanvullend aan de markt is. De staat wil namelijk geen 'marktbaar' risico's verzekeren.

Er is frequent overleg met de staat, die wordt vertegenwoordigd door het ministerie van Financiën en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Wij geven inhoudelijke adviezen en wij stemmen onze werkwijze met hen af. Deze werkwijze is gebaseerd op het beleid dat de staat maakt. Tevens houden zij toezicht op ons werk.

De staat organiseert regelmatig bijeenkomsten met belanghebbenden om van gedachten te wisselen over diverse thema's. Dit betreft onder andere de Rijkscommissie, een jaarlijkse stakeholderbijeenkomst en consultaties over specifieke onderwerpen.

Portefeuille

Naast de beoordeling van individuele risico's houden wij ook de totale portefeuille van risico's scherp in de gaten. Deze portefeuille bestaat uit dekkingstoezeggingen en dekkingsadviezen (adviezen zijn toezeggingen met als belangrijke extra voorwaarde dat het landenplafond nog voldoende ruimte biedt), verplichtingen onder lopende polissen, regresobligo's op verzekerde exporteurs onder financieringspolissen, directe garanties en contra-garanties, regresobligo's op banken uit hoofde van exportkredietgaranties, alsmede vorderingen op debiteuren in debiteurenlanden die wij hebben na schadevergoeding aan verzekerden.

Een traditioneel onderdeel van ons management van de totale portefeuille is het hanteren van landenplafonds. We hebben in 2017 een nieuwe systematiek voor de vaststelling hiervan geïntroduceerd die meer ruimte biedt voor het ondersteunen van exporttransacties. Zo hanteren we voor landen in de OESO met landenklasse 0-3 geen plafonds, mits deze landen een investment grade rating hebben bij de drie grote rating agencies (Fitch, S&P en Moody's). De overige plafonds worden mechanisch bepaald op basis van de landenklasse en omvang van de export. Hierdoor zijn de plafonds voor veel landen hoger dan voorheen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat ook de dekkingsadviezsituatie die voor een aantal landen gold, nu in vrijwel alle gevallen is opgeheven.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Ondersteuning van de Nederlandse export doet Atradius DSB op een zo transparant mogelijke, ethische en verantwoorde wijze. Wij steunen Nederlandse bedrijven bij het zakendoen in het buitenland. Daar staat tegenover dat we verwachten dat deze bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo), zowel in Nederland als in het buitenland. We verzekeren daarom alleen exporttransacties en investeringen indien deze geen onaanvaardbare milieu- en sociale gevolgen hebben. Ook besteden we bij het acceptatieproces aandacht aan integriteitsrisico's zoals omkoping en corruptie. Daarnaast hecht Atradius DSB waarde aan een open communicatie en een transparante werkwijze richting haar stakeholders.

Atradius DSB heeft een mvo-desk met adviseurs voor de uitvoering van milieu en sociale due diligence. De mvo-desk is onderdeel van het acceptatieteam (underwriting) binnen Atradius DSB. Als er aanleiding is voor een milieu- en sociale beoordeling classificeren onze milieu- en sociaal adviseurs de aanvragen (A, B C, M of E) naar hun risico-profiel. Voor alle categorieën wordt een inhoudelijke due diligence gedaan proportioneel aan de relevante milieu- en sociale risico's. Zo krijgen de projecten met de potentieel hoogste risico's de meest uitgebreide due diligence.

Bij het uitvoeren van deze beoordelingen nemen wij de "OECD Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due

Diligence" (Common Approaches) in acht. Hierin staan afspraken die de exportkredietverzekeraars van de OESO-lidstaten hebben gemaakt over de milieu- en sociale beoordeling van transacties die zij ondersteunen. Daarnaast hanteert de Nederlandse staat aanvullend beleid, dat verder gaat dan deze internationale afspraken. Dit is vastgelegd in het 'exportkredietverzekering mvo-beleidsdocument'² dat in 2017 geactualiseerd is en begin 2018 van kracht geworden is.

Common Approaches

De exportkredietverzekeraars van de OESO-lidstaten hebben binnen OESO-verband met elkaar afspraken gemaakt over mvo in de transacties die ondersteund worden. In deze leidraad, de hiervoor al genoemde *Common Approaches*, staan afspraken over onder meer welke soorten transacties worden beoordeeld, welke beoordelingskaders gebruikt moeten worden en tot op welk niveau er wordt beoordeeld.

De Common Approaches gelden voor transacties met een krediettermijn langer dan twee jaar. Alle transacties die binnen de reikwijdte van de Common Approaches vallen, zijn onderwerp van het proces van milieu en sociale due diligence. Het is echter mogelijk dat er daardoor transacties zijn die niet worden beoordeeld, terwijl deze wel degelijk significante negatieve gevolgen kunnen hebben op mens en milieu. Om deze reden is er gekozen voor een

Mvo-beoordelingen op basis van alle afgegeven polissen in 2018

Beoordeling	Omschrijving	Aantal
A	Er is sprake van potentieel grote nadelige milieu- en/of sociale effecten, die reiken tot buiten de locatie van het project	5
B	Er is sprake van potentieel substantiële nadelige milieu- en/of maatschappelijke effecten, maar deze beperken zich tot de grenzen van het project	7
C	Er zijn geen of weinig negatieve milieu- en/of sociale effecten	4
E	Er is alleen een beoordeling van de milieu en sociale reputatie van exporteur uitgevoerd	2
M	De marginale beoordeling betreft de reputatie van de afnemer en exporteur op het gebied van milieu en sociale aspecten	26
Geen	Omvang transactie < 10 mln ³ , Defensie, Vliegtuigindustrie	79

² <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/artikel/milieu--en-sociale-beoordeling.html>

³ Indien geen gevoelige sector, geen gevoelig gebied of geen verhoogde kans op projectgerelateerde mensenrechtenschendingen

breder nationaal beleid, waarbij ook transacties die niet onder de Common Approaches vallen toch aan een milieu en sociale due diligence worden onderworpen.

Atradius DSB screent alle aanvragen die binnenkomen om te bepalen of een due diligence nodig is. Transacties met een waarde die kleiner is dan 10 miljoen euro worden in principe niet beoordeeld.

Uitzonderingen waarop altijd een milieu en sociale due diligence wordt uitgevoerd zijn:

- Transacties en leveringen aan gevoelige sectoren zoals bijvoorbeeld de baggerindustrie of de mijnbouw.
- Projecten en leveringen in of nabij gebieden met een hoge natuurwaarde of gebieden belangrijk voor inheemse bevolking of andere kwetsbare groepen.
- Alle transacties waarbij er een verhoogde kans is op ernstige projectgerelateerde schendingen van mensenrechten.

Dit geldt ook voor 'contante zaken' (transacties zonder financiering) en transacties met een krediettermijn korter dan twee jaar.

IFC Performance Standards

De milieu- en sociaal adviseur die een transactie beoordeelt, maakt een analyse van de transactie binnen het project waar deze transactie een functioneel onderdeel is. Vervolgens beoordeelt de adviseur het project op basis van de *Performance Standards* van de International Finance Corporation (IFC)⁴. Dit zijn standaarden op het gebied van management van milieu- en sociale risico's van projecten zoals bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden, biodiversiteit, herhuisvesting maar ook cultureel erfgoed. Een transactie kan uitsluitend in verzekering genomen worden als de milieu- en sociale due diligence uitwijst dat de effecten van de transactie en het project als aanvaardbaar zijn beoordeeld.

In 2019 zullen we de nieuwe internationale ontwikkelingen blijven volgen, zoals de updates van de 'environmental, health and safety sector guidelines' van IFC. Daarnaast zal met name het onderwerp dierenwelzijn extra aandacht krijgen binnen Atradius DSB. In navolging van de mvo- en mensenrechtenverklaring zullen we in 2019 meer uitleggen hoe we in de praktijk projecten beoordelen die een verhoogd risico op schendingen van dierenwelzijn met zich meebrengen.

Standaarden van de IFC

De milieu- en sociale due diligence voeren we uit volgens internationale richtlijnen van de Wereldbank Groep, de IFC Performance Standards. Sinds 2017 zijn de standaard ook beschikbaar in het Nederlands.

Deze prestatiestandaarden gaan in op:

PS-1: Beoordeling en Management van Milieu-en Sociale Risico's en Effecten

PS-2: Arbeids- en Werkomstandigheden

PS-3: Efficiënt Grondstoffenbeheer en Preventie van Vervuiling

PS-4: Gezondheid, Veiligheid en Beveiliging van Gemeenschappen

PS-5: Grondverwerving en Onvrijwillige Hervestiging

PS-6: Behoud van Biodiversiteit en Duurzaam Beheer van Levende Natuurlijke Hulpbronnen

PS-7: Inheemse Volkeren

PS-8: Cultureel Erfgoed

De Nederlandse vertaling van de IFC Performance Standards is te vinden op: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/performance-standards/ps1

4 http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/Topics_Ext_Content/IFC_External_Corporate_Site/Sustainability-At-IFC/Policies-Standards/Performance-Standards

Climate Investor One

Climate Investor One (CIO) is een initiatief van de Nederlandse ontwikkelingsbank FMO, dat tot doel heeft hernieuwbare energieproductie te realiseren in ontwikkelingslanden: van wind- en zonne-energie tot waterkrachtprojecten. CIO is het loket voor de financiering van zulke projecten gedurende de ontwikkel-, bouw- en operationele fase en biedt voor elke fase op maat gesneden financiering. Na verkoop of herfinanciering wordt de opbrengst geïnvesteerd in nieuwe projecten. CIO wil op deze manier zoveel mogelijk initiatieven op het gebied van hernieuwbare energie naar de operationele fase begeleiden. Dit is nodig, omdat veel plannen in ontwikkelingslanden niet worden gerealiseerd, doordat de risico's voor commerciële financiers - zeker in de ontwikkelfase en de bouwfase - te hoog zijn.

Atradius DSB staat garant voor de bouwfinanciering van het Cleantech-project. Dit project heeft tot doel zonne-energie op te wekken en te verkopen aan bedrijven in Zuidoost-Azië. De bouw van de solar-installaties vereist een investering van 53 miljoen dollar. Cleantech is de eerste investering als onderdeel van de samenwerking tussen Atradius DSB en Climate Investor One. Deze samenwerking moet in de komende twee decennia leiden tot tientallen investeringen in hernieuwbare energie.

Cleantech ontwikkelt, bouwt en beheert solar-installaties op de daken van fabrieken en bedrijven in Zuidoost-Azië die energie nodig hebben voor hun productieprocessen. Door langjarige contracten te sluiten met Cleantech krijgen zij toegang tot betrouwbare groene elektriciteit, zonder hierin zelf te hoeven investeren. CIO's investering is goed

voor de bouw van ongeveer 105 megawatt aan solar-installaties, verdeeld over zes landen in de regio. Hiermee legt Cleantech een stevig fundament om haar positie in deze markt te versterken en door te kunnen groeien. Dankzij deze investering kan CIO de transitie van 85 bedrijven naar groene energie stimuleren. Naar schatting zal dit per jaar een CO₂-reductie van 123.000 ton opleveren, vergelijkbaar met de CO₂-uitstoot van 24.000 auto's. Bovendien levert deze investering ruim 1.000 banen in de markt voor hernieuwbare energie op.

Als onderdeel van de klimaatdoelstellingen van de Verenigde Naties, die in 2015 in Parijs tot stand kwamen, ondersteunt Atradius DSB (namens het ministerie van Financiën) dit initiatief met garanties. Hierdoor is CIO in staat deze projecten in samenwerking met private financiers vanaf de bouwfase te financieren. Het realiseren van projecten op het gebied van hernieuwbare energie in ontwikkelingslanden biedt daarnaast interessante kansen voor Nederlandse exporteurs.

OESO-richtlijnen voor internationaal opererende bedrijven

Naast het uitvoeren van milieu en sociale due diligence van een project aan de hand van internationaal afgesproken standaarden, wijst Atradius DSB exporteurs op hun eigen verantwoordelijkheid bij levering van de goederen of diensten aan het project ter plaatse. Deze richtlijnen zijn specifiek verwoord in de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen⁵ en betreffen aanbevelingen voor het bedrijfsleven om maatschappelijk verantwoord te ondernemen in een mondiale context.

De Nederlandse overheid onderschrijft deze richtlijnen. Ondernemers zijn verplicht om zelf een gedegen inzicht te krijgen in de milieu- en sociaal kwetsbare punten van het project waaraan geleverd wordt, maar ook in de toeleverantie- of afzetketen daarvan.

De aanvrager van een exportkredietverzekering ondertekent een inspanningsverklaring ten aanzien van deze OESO-richtlijnen. Dit betekent dat de aspirant-verzekerde bij het aanvraagformulier tekent om naar vermogen deze richtlijnen voor multinationale ondernemingen in de activiteiten van de eigen onderneming toe te passen. De OESO heeft in 2018 een algemene *Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct* uitgebracht, als praktische ondersteuning aan ondernemingen bij het implementeren van de bovenbedoelde richtlijnen.

Verder verwachten we van exporteurs dat zij hun controle en invloed gebruiken om, naar vermogen, in het project op een verantwoorde wijze om te gaan met kwesties als ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

Transparantie

In het kader van transparantie hebben we in 2018 de lijst van afgegeven polissen uitgebreid. Zo geven we informatie over een aantal nieuwe items om meer inzicht te geven in de criteria waarop een transactie is beoordeeld. Hierbij wordt gekeken naar de financiële analyse, maar, indien relevant, wordt er ook gekeken naar de elementen waaraan wij bij het uitvoeren van onze milieu- en sociale analyse aandacht hebben geschonken. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld de *IFC Performance Standards* of andere richtlijnen die zijn gebruikt in de beoordeling.

Daarnaast publiceren we regelmatig artikelen over interessante of bijzondere transacties die door ons zijn verzekerd. Met deze artikelen proberen we een beeld te geven van de verschillende transacties en oplossingen waarvoor exporteurs bij ons terecht kunnen.

In 2018 heeft Atradius DSB geen klachten ontvangen via het klachtenmechanisme.

Duurzaam leenbeleid

In 2008 zijn er binnen de OESO afspraken gemaakt over duurzaam lenen aan lage-inkomenslanden. Het doel van die afspraken is om ervoor te zorgen dat overheidssteun op het gebied van exportkredieten niet wordt gebruikt voor zaken die de ontwikkeling van een land niet ten goede komen en tevens dat onze kredietverzekering in overeenstemming is met het beleid voor schuldhoudbaarheid voor lage-inkomenslanden van het IMF en de Wereldbank.

In de praktijk betekent dit dat voor transacties op lage-inkomenslanden, waarbij de uiteindelijke betalingsplicht bij de overheid aldaar ligt, voorgeschreven is dat er sprake moet zijn van een hulpelement of dat de transactie past binnen het beleid van het IMF en de Wereldbank. Hulp kan de vorm hebben van een lening tegen gunstige voorwaarden of van een schenking van een gedeelte van het transactiebedrag. In de afgelopen jaren hebben wij namens de staat verscheidene zaken verzekerd die deels

5 <https://www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/o/oeso-richtlijnen/documenten/brochure/201/12/8/volledige-tekst-oeso-richtlijnen>

6 <http://www.oecd.org/tad/xcred/theexportcreditsarrangementtext.htm>

met ontwikkelingshulp zijn gefinancierd. IMF en Wereldbank zijn in 2014 een onderzoek begonnen om te kijken of de ontvangende landen zelf meer verantwoordelijkheid kunnen nemen bij het beleid voor duurzaam lenen. Dit nieuwe IMF-beleid voor duurzaam lenen is op 1 juni 2015 in werking getreden. Dit beleid is inmiddels geïntegreerd in de rapportageverplichtingen onder de *Arrangement on officially supported export credits*⁶.

Mensenrechten

Met de actualisatie van ons beleidsdocument in 2018 is een belangrijke stap gezet voor de inbedding van mensenrechten in het beleid voor de exportkredietverzekering en is het beleid meer in lijn gebracht met de praktijk. Ook is een mensenrechtenverklaring gepubliceerd en hebben wij een nieuw klachtenmechanisme opgesteld en in gebruik genomen. Gedurende het jaar is ervaring opgedaan met de toevoeging van een extra criterium voor screening voor de uitvoering van mensenrechten due diligence, in geval van een verhoogde kans op mensenrechtenschendingen. Naar aanleiding van deze inspanningen is de aandacht voor mensenrechten in onze beoordeling regelmatig ter sprake gebracht bij exporteurs en andere stakeholders tijdens onder meer bedrijfsbezoeken, site visits aan projecten en in trainingen.

Bij onze beoordelingen maken wij sinds 2018 ook actief gebruik van de screeningstool Reprisk. In deze tool is terug te vinden of bedrijven negatief in de media zijn gekomen vanwege schendingen van mensenrechten, milieuproblemen of governance issues. Ook kunnen we kijken naar mogelijke mensenrechtenrisico's in bepaalde projecten, sectoren en/of landen. Indien we in relatie tot aanvragen problemen vinden kan dit aanleiding zijn om een milieu- en sociale beoordeling uit te voeren. Deze tool wordt inmiddels gebruikt voor de milieu- en sociale beoordelingen en de compliance checks die onderdeel zijn van het acceptatieproces.

Duurzaamheid en vergroening

Atradius DSB heeft samen met de staat in 2018 veel tijd en aandacht besteed aan het onderzoeken van

alternatieve inzetmogelijkheden van het ekv-instrumentarium voor Nederlandse projecten en transacties, die een duurzaam of groen karakter hebben. We hebben bij verschillende ministeries, uitvoerders, agentschappen, bedrijven en banken presentaties gehouden en gesprekken gevoerd om te zien of de kennis, ervaring en producten van Atradius DSB (mede) een oplossing kunnen zijn bij de financiering en daarmee totstandkoming van duurzame of groene projecten. Het gaat dan met name om het wegnemen van politieke en/of commerciële risico's voor private financiële instellingen (bijv. banken, fondsen of verzekeringsmaatschappijen) om zo hun bereidheid te vergroten duurzame en groene projecten te financieren. Het gaat hier onder andere om initiatieven op het gebied van hernieuwbare energie (klimaatmitigatie) en klimaatadaptatie.

In 2018 zijn we ook gestart met het onderzoeken op welke wijze we kunnen gaan rapporteren over SDGs. Het gaat hierbij om een bijdrage van alle programma's waarvoor Atradius DSB uitvoerder is, aan SDG-doelen in Nederland en in het buitenland. Op dit moment zijn er nog maar weinig publieke exportkredietverzekeraars die hierop rapporteren. Atradius DSB zal bij implementatie één van de eersten zijn. We zullen in eerste instantie beginnen door na te gaan of de te verzekeren transactie een SDG-bijdrage levert. We zullen vanaf 2020 over 2019 gaan rapporteren, over de kwalitatieve bijdrage van de Nederlandse export aan de ontwikkelingen ter plaatse, uitgedrukt via SDG's en geïllustreerd met voorbeelden.

Naast het rapporteren over de bijdrage aan SDG's zal Atradius DSB in 2020 over 2019 in kaart gaan brengen welke transacties in de EKV-portefeuille als groen kunnen worden aangemerkt. Momenteel zijn we bezig hiervoor een methode uit te werken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de twee sporen van de aanpak van klimaatverandering: klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. Dit houdt in dat wanneer een transactie, of het project waar de transactie onderdeel van uitmaakt, zorgt voor minder klimaatbelasting of aanpassing aan klimaatverandering, kan worden geclassificeerd als groen.

Anti-omkoping

De Nederlandse staat hanteert bij het verlenen van verzekering onder de ekv, DGGF en DTIF het uitgangspunt, dat zij op geen enkele wijze betrokken wil zijn bij transacties die tot stand komen of zijn gekomen door omkoping.

Atradius DSB heeft in oktober 2018 de processen voor het aangescherpte omkopingsbeleid opgeleverd en geïmplementeerd. Dit was een omvangrijke exercitie, waarbij niet alleen de interne procedures zijn verbeterd voor wat betreft de beoordeling van het risico op omkoping, maar ook de verzekeringsdocumentatie (inclusief aanvraagformulier) is aangepast. De wijzigingen in de documentatie betreffen nieuwe elementen (bijv. het opnemen van een inzagerecht voor de staat of verwijzing naar private omkoping) en verduidelijkingen. Zo staat nu niet alleen de sanctie op een verzuim van de mededelingsplicht, maar ook de verplichting zelf duidelijk opgenomen in een apart artikel van de algemene voorwaarden.

Ook de dekkingstoezegging en de polis zijn gewijzigd. In de toezegging staat nu duidelijk vermeld waarover wij verwachten dat verzekeren ons informeren. In de polis staat nu altijd aangegeven of er wel of geen sprake is van betrokkenheid van een agent die namens verzekerde optreedt en de hoogte van de overeengekomen agentencommissie.

Nieuw is ook de afgifte van een anti-omkopingsverklaring. Alle verzekeren (zowel ondernemingen als banken) dienen voor ontvangst van de polis een anti-omkopingsverklaring af te geven aan Atradius DSB. Daarin verklaren zij (nogmaals) zich niet schuldig te maken of hebben gemaakt aan omkoping in relatie tot de te verzekeren transactie.

Een andere belangrijke ontwikkeling voor exportkredietverzekeraars is de herziening van de *Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits* uit 2006. Deze aanbeveling van de OESO schrijft aan overheden die exportfinancieringen of -verzekeringen verstrekken, de minimale verplichtingen voor waaraan die

faciliteit moet voldoen als het gaat om het vermijden van omkoping. Er is lang onderhandeld, maar in maart 2019 is de herziening⁷ aangenomen en sindsdien van kracht.

Veel van de aanpassingen die Atradius DSB heeft gedaan op het vlak van het anti-omkopingsbeleid vloeien voort uit deze herziening. Een voorbeeld hiervan is de uitbreiding van de reikwijdte. Hierin gaat het niet meer alleen om omkoping van buitenlandse ambtenaren, maar ook binnenlandse ambtenaren en omkoping in de private sector vallen hier nu expliciet onder. Ook zijn de screening en versterkte due diligence uitgebreider beschreven. Verder zal er in de OESO meer dan voorheen aandacht zijn voor monitoring en evaluatie van de ervaringen van de verschillende landen met deze nieuwe aanbeveling.

⁷ De herziening van de Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits kunt u terugvinden op de site van de OESO: <http://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/bribery-and-export-credits/>

Samenwerking en overleg

NATIONAAL

Rijkscommissie

De Rijkscommissie voor export-, import-, en investeringsgaranties is het overlegorgaan tussen overheid en bedrijfsleven. Atradius DSB maakt hiervan deel uit als het gaat om de exportkredietverzekering.

In 2018 is de Rijkscommissie twee keer bij elkaar gekomen. Tijdens de bijeenkomsten van de Rijkscommissie zijn diverse onderwerpen besproken zoals bijvoorbeeld de presentatie van de kerncijfers van Atradius DSB, de ontwikkelingen van Invest-NL, mogelijkheden met het CIRR-loket (zie ook pag. 17) en compliance.

Samenwerking met partners

De adviseurs van Atradius DSB onderhouden een netwerk van partners die ook (mvo) due diligences uitvoeren. Dit zijn onder andere de adviseurs van de andere exportkredietverzekeraars binnen de OESO, commerciële banken, alsmede ontwikkelingsbanken en IFC/Wereldbank.

Daarnaast vindt er, indien er sprake is van ontwikkelings-samenwerking, afstemming plaats met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Ook is er regelmatig afstemming met RVO, PWC en Triple Jump over de uitvoering van *Dutch Good Growth Fund* (DGGF). Er wordt met FMO samengewerkt indien er sprake is van een project waar FMO betrokken is bij de financiering.

Atradius DSB onderhoudt contact met het Nationaal Contact Punt OESO-richtlijnen (NCP). Wij nemen deel aan de stakeholderbijeenkomsten die het NCP organiseert en wij volgen hun publicaties. Atradius DSB volgt tevens de ontwikkelingen van de multi-stakeholder dialoog land-rechten, een initiatief van voormalig Minister Ploumen.

Non-gouvernementele organisaties

Tot slot voeren we overleg met non-gouvernementele organisaties (ngo's). Dit kan zowel een beleidsaspect betreffen of gaan over een specifiek project. Afgelopen

jaar hebben we onder meer op ad-hoc-basis contact gehad met verschillende nationale ngo's, evenals ngo's uit andere landen. Ook zijn er twee stakeholderbijeenkomsten geweest, waarbij exporteurs, ngo's, banken en de ministeries bij elkaar kwamen om relevante onderwerpen met betrekking tot de ekv te bespreken. De eerste bijeenkomst was gericht op het klachtenmechanisme en werd bezocht door alleen ngo's. De tweede werd breder bezocht en keek terug op de recente beleidswijzigingen, onder meer voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, die binnen Atradius DSB zijn doorgevoerd. Andere onderwerpen waren de ontwikkelingen op het gebied van klimaatfinanciering en het nieuwe anti-omkopingsbeleid.

INTERNATIONAAL

Atradius DSB werkt als uitvoerder van de Nederlandse exportkredietverzekeringfaciliteiten samen met diverse buitenlandse exportkredietverzekeraars, bijvoorbeeld om gezamenlijk transacties of projecten te kunnen verzekeren. Ook is Atradius DSB veelvuldig betrokken bij internationaal overleg. Dat betreft onder meer multi-lateraal overleg over regelgeving voor kredietverzekering of het voorbereiden van standpunten. De belangrijkste fora voor internationaal overleg en samenwerking voor Atradius DSB zijn de OESO en de EU, de Internationale Werkgroep, en de Berner Unie.

OESO en EU

Nederland is een van de vele landen met publiek gesteunde export. In 1978 is een aantal landen (Participanten) een "gentlemen's agreement" overeengekomen met afspraken over de voorwaarden waartegen export publiek gesteund mag worden: de *Arrangement on Officially Supported Export Credits*.

Het doel van de Arrangement, ook wel Consensus genoemd, is het voorkomen van een zogenoemde *race to the bottom*. Het uitgangspunt is dat in het internationale handelsverkeer concurrentie moet plaatsvinden op basis van kwaliteit en prijs en niet op basis van de

meest gunstige publieke financieringsvoorwaarden. De Arrangement vormt de belangrijkste bron van internationale regelgeving voor kredietverzekering. Besluiten over aanpassingen en wijzigingen daarvan worden in OESO-verband genomen door de Participanten. Deze bestaan uit de EU en de meeste andere OESO-landen. De OESO kent ook verschillende comités en werkgroepen waarin over deelgebieden wordt overlegd.

Afstemming van de standpunten van de verschillende EU-landen ten behoeve van de discussies en besluitvorming binnen de Participanten vindt plaats in de raads werkgroep exportkredieten van de EU.

Atradius DSB neemt ook meerdere malen per jaar deel aan overleggen met de adviseurs van andere exportkredietverzekeraars van de Participanten. Deze internationale overleggen hebben tot doel kennis uit te wisselen tussen de staatskredietverzekeraars over bijvoorbeeld de premies, gunstige voorwaarden voor zogenaamde 'groene projecten' en de milieu- en sociale beoordeling van projecten. Besluiten over deze zaken worden genomen binnen de *Export Credits Group*.

Internationale Werkgroep (IWG)

Tussen de deelnemers aan de huidige Arrangement enerzijds en andere landen waaronder China, Rusland, Brazilië en andere opkomende economieën anderzijds, vindt sinds 2012 overleg plaats over het ontwerp van een nieuwe, wereldomspannende regeling voor overheidsgesteunde exportkredieten. Die moet leiden tot een gelijk speelveld tussen landen, met name tussen landen die zijn gebonden aan de Arrangement en andere landen.

Het forum waarbinnen dit overleg plaats vindt is de Internationale Werkgroep. Om de onderhandelingen te intensiveren, is er medio 2017 een Secretaris-Generaal benoemd. Deze coördineert de vergaderingen van de IWG.

Berner Unie

De Berner Unie is de internationale brancheorganisatie van particuliere en publieke exportkrediet- en investeringsverzekeraars. Atradius is een prominent lid van de Berner Unie en is vertegenwoordigd in het bestuur.

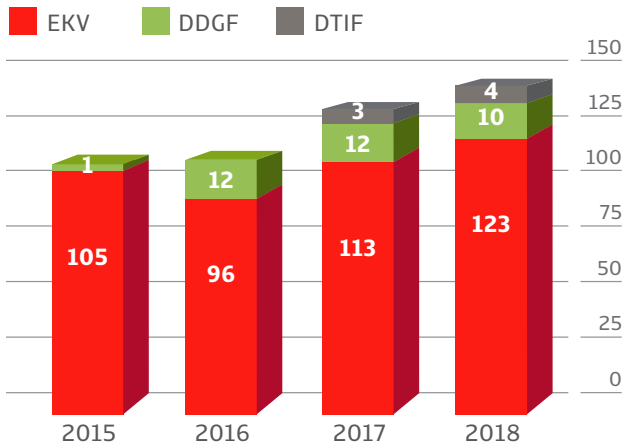
Naast de reguliere algemene vergaderingen, organiseert de Berner Unie ook nog zogenaamde Specialist Meetings op verschillende vlakken. Hierbij valt te denken aan onderwerpen zoals:

- Country Risk
- Claims & Recoveries
- Reinsurance
- Project Finance
- SME's.

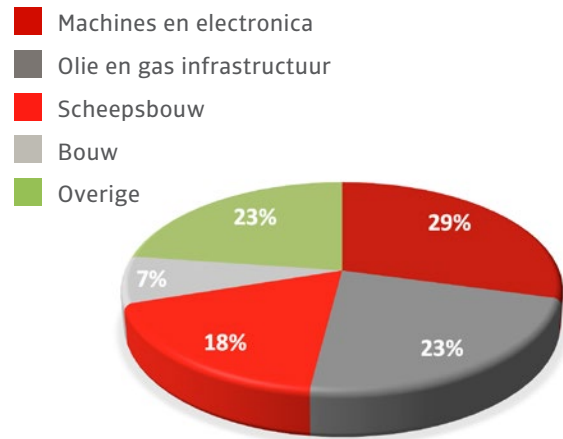

Kerncijfers

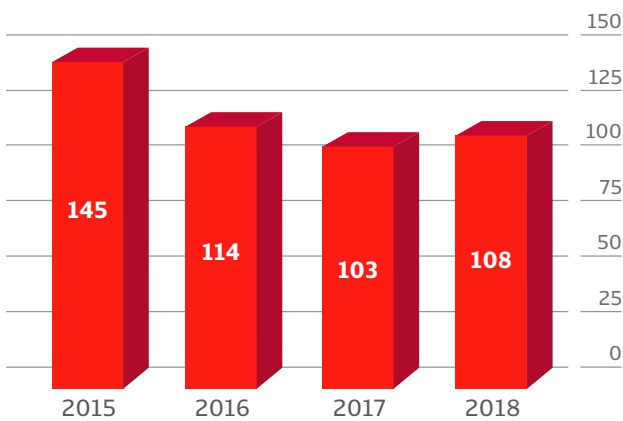
Afgegeven polissen per jaar

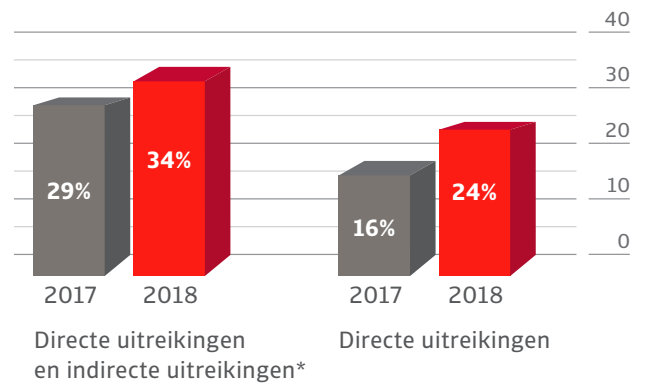
Portefeuilleverdeling naar sector 2018

Premie inkomsten in miljoenen Euro

Aandeel MKB

* Indirecte uitreikingen zijn polissen of dekkingstoezeggingen die zijn uitgereikt aan banken voor met name (contra)garanties, ten behoeve van het mkb

Landenoverzicht uitgereikte polissen 2018

■ Dekking afgegeven

Beter watermanagement in Sri Lanka dankzij Nederlandse exporteurs

Sri Lanka is een eilandstaat in Zuid-Azië met ruim 22 miljoen inwoners. In Sri Lanka kampt men met tal van problemen rond de watervoorziening. Hierdoor heeft slechts 30% van de bevolking toegang tot schoon drinkwater. Schoon drinkwater is dan ook niet vanzelfsprekend. Grondwater wordt schaarser, want de vraag naar grondwater neemt toe door onder andere de bevolkingsgroei. Bovendien veroorzaakt een grote variëteit aan gebruikers schommelingen in niveau, kwaliteit en samenstelling van het grondwater. Een groot deel van de bevolking leeft nog steeds onder de armoedegrens, en het is dan ook van groot belang dat ook deze mensen gebruik kunnen maken van schoon drinkwater.

Er zijn verschillende projecten in Sri Lanka waar Nederlandse exporteurs actief zijn. En twee van deze projecten staan in het teken van de watervoorziening. Zo is de internationale aannemer Ballast Nedam actief bij de bouw van de Hemmathagama waterzuiveringsinstallatie. De opdracht hiervoor is gegeven door 'The National Water Supply & Drainage Board' en zij zijn verantwoordelijk voor afvalwaterzuivering en drinkwaterfaciliteiten.

Ballast Nedam bouwt de beoogde waterzuiveringsinstallatie in het Kegalle District in de Sabaragamuwa provincie in Zuid-West Sri Lanka. De installatie zorgt voor 21.000 m³ schoon drinkwater per dag en zal uiteindelijk ongeveer 150.000 mensen van schoon drinkwater moeten voorzien. Daarnaast gaat het bij dit project om het aanleggen van de watertoevoerinfrastructuur. Er wordt ongeveer 37 km aan hoofdwaterleidingen aangelegd die het schone drinkwater naar zeven bovengrondse waterreservoirs zal brengen en vanuit de waterreservoirs wordt middels een distributie-

netwerk van ongeveer 74 km aan leidingen schoon drinkwater naar de woningen gebracht. Daarnaast worden verschillende administratie- en servicegebouwen gebouwd. De totale bouw duurt naar verwachting ongeveer drie jaar.

Het tweede project wordt gerealiseerd door Royal Eijkelpark. Zij hebben wereldwijd veel ervaring en expertise op het gebied van bodem- en waterprojecten. Royal Eijkelpark heeft vanuit het Ministry of Irrigation and Water Resources Management in Sri Lanka de turn key opdracht gekregen om in drie stroomgebieden, verspreid over het land, de technische apparatuur en knowhow voor de realisatie van een geavanceerd grondwater monitoringsnetwerk te verzorgen.

Het netwerk zal na afronding van het project vanuit de hoofdstad Colombo gemonitord worden. In de stroomgebieden start Royal Eijkelpark met een uitvoerig veldonderzoek. Zodra de meetlocaties zijn bepaald, voert Royal Eijkelpark alle boorwerkzaamheden uit met sonische boormachines. Hierna volgt onder meer de installatie van de sensoren. In het Data Management Centre van de Water Resources Board in Colombo wordt een Control Room gerealiseerd, waar de data betreffende grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit binnenkomen.

Het op deze manier te realiseren grondwater monitoringsnetwerk zal bestaan uit 150 meetlocaties en biedt de beslissingsnemers van het betreffende ministerie in de nabije toekomst betrouwbare en accurate data, op basis waarvan grondwater gerelateerde problematiek gemonitord en gemanaged kan worden. De opdracht behelst een pilot project voor de periode van vijf jaar. Voor beide projecten is door Atradius DSB een exportkredietverzekering afgegeven.

Productvernieuwing

Atradius DSB biedt een ruim assortiment aan producten die Nederlandse exporteurs en hun financiers kunnen gebruiken bij het verkrijgen van internationale opdrachten. Het creëren of behouden van een gelijk speelveld voor onze klanten is immers één van de uitgangspunten voor de Nederlandse exportkredietverzekering. Dat is een belangrijke maatstaf voor ons werk en een criterium dat wij hanteren bij het ontwikkelen van nieuwe, of het aanpassen van bestaande producten. Om deze reden is in Nederland in het afgelopen jaar een CIRR-loket opgezet, waarbij Atradius DSB een rol speelt.

Een andere reden om productvernieuwingen door te voeren is als er sprake is van marktfalen. Al een aantal jaren blijkt dat het in de praktijk voor met name mkb-bedrijven lastiger is om financiering te verkrijgen. Dit is bijvoorbeeld het geval als het gaat om het aantrekken van werkkapitaal, benodigd voor het uitvoeren van exportcontracten. Om hiervoor een oplossing te bieden, kunnen wij sinds vorig jaar de wijze van bevoorschotten onder DGGF op een andere, voor exporteurs gunstigere, manier faciliteren. Zo kunnen wij het genoemde marktfalen (deels) compenseren.

CIRR-loket

CIRR is een internationaal afgesproken lage vaste rente die gebruikt mag worden bij exportfinanciering. Het is daarmee een interessante optie voor exporteurs en bankiers om te kunnen aanbieden aan buitenlandse afnemers. Het biedt voor afnemers immers de zekerheid van een laag vast rentetarief, waardoor de kosten van een project vooraf vaststaan. In zeer veel andere landen bestaat die mogelijkheid al jaren. Daarom heeft Nederland op basis van de reeds bestaande exportkredietgarantie (ekg) in samenwerking met de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank ook een CIRR-loket opgezet, dat in 2018 van start is gegaan.

Banken die een exportkrediet willen verlenen tegen een vaste rente kunnen sinds de introductie van het CIRR-loket bij Atradius DSB een CIRR-financiering aanvragen. De regeling is overeengekomen tussen het ministerie van Financiën en BNG Bank en NWB Bank.

Deze banken kunnen goedkoop middelen aantrekken op de kapitaalmarkten, doordat hun kredietwaardigheid vrijwel vergelijkbaar is met de Nederlandse staat. De beide sectorbanken verstrekken elk voor de helft van het leningbedrag financiering tegen lage vaste rente. Hiermee kan de bank die de aanvraag heeft ingediend op zijn beurt de bij de exporttransactie betrokken buitenlandse afnemer een lening tegen een vaste rente aanbieden. Met de oprichting van dit CIRR-loket hebben ook Nederlandse exporteurs en hun bankiers nu een extra mogelijkheid voor het aanbieden van financiering tegen vaste rente.

Uitbreidingen DGGF

Wanneer exporttransacties niet verzekerd kunnen worden onder de reguliere exportkredietverzekering-faciliteit, kunnen er toch mogelijkheden zijn via het Dutch Good Growth Fund (DGGF). Het DGGF is in 2014 opgezet onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking. Vanuit dit fonds worden financiering en kredietverzekering verschaft aan bedrijven en investeringsfondsen in Nederland en lage- en middeninkomenslanden, ten behoeve van ontwikkelingsrelevante investeringen en exporttransacties.

Er zijn inmiddels een aantal wijzigingen doorgevoerd. De meest opvallende wijziging is dat de maximale schadevergoeding verhoogd is van € 15 miljoen naar € 30 miljoen voor een verzekering via DGGF. Daarnaast was de faciliteit slechts beperkt toegankelijk voor het grootbedrijf. Deze beperking is inmiddels opgeheven, mits het aantoonbaar is dat het mkb hier indirect van profiteert.

Onder het DGGF was het al mogelijk om wissels door ons te laten bevoorschotten. Aanvullend aan deze financiering kunnen wij nu ook werkkapitaal verstrekken aan een exporteur. Dit werkkapitaal zal worden verstrekt als voorfinanciering op de bevoorschotting van wissels. Het uitgangspunt is dus dat er wel wissels verstrekt zullen gaan worden. Met het bevoorschotten van de wissels wordt vervolgens de voorfinanciering terugbetaald.

Om gebruik te maken van deze faciliteiten zijn er enkele spelregels van toepassing. Zo zal in de eerste plaats het fabricatierisico en kredietrisico behorende bij de exportovereenkomst verzekerd moeten worden. De wissels zullen worden afgegeven voor de betalingsverplichtingen uit de exportovereenkomst die vervolgens door ons worden verdisconteerd.

Een andere voorwaarde is dat de huisbankier van exporteur heeft aangegeven dat zij geen werkkapitaal wil verstrekken voor de betreffende transactie. Wanneer de huisbankier wel werkkapitaal aanbiedt, zal er onder DGGF geen werkkapitaal worden verstrekt.

Tot slot mag de maximale looptijd van de voorfinanciering niet meer zijn dan 24 maanden. De rentevergoeding is achteraf verschuldigd en is ineens betaalbaar als de voorfinanciering moet worden terugbetaald. De rentevergoeding bestaat uit fundingkosten voor de staat (op basis van het vijf-jarige CIRR tarief) en een opslag op grond van het kredietrisico.

Als u wilt weten voor welke landen de DGGF-regeling geldt, kunt u de volledige lijst terugvinden op www.dggf.nl/landenlijst. U kunt bij vragen natuurlijk ook altijd contact opnemen met Atradius DSB.

Schade en incasso

In 2018 is onder de Exportkredietverzekering (ekv) een bedrag van € 26,6 miljoen aan schadevergoedingen uitgekeerd, waarvan € 2,9 miljoen onder de koersrisico-dekking. De totaal uitgekeerde schade is aanmerkelijk lager dan in het voorgaande jaar, toen € 37,8 miljoen werd uitgekeerd.

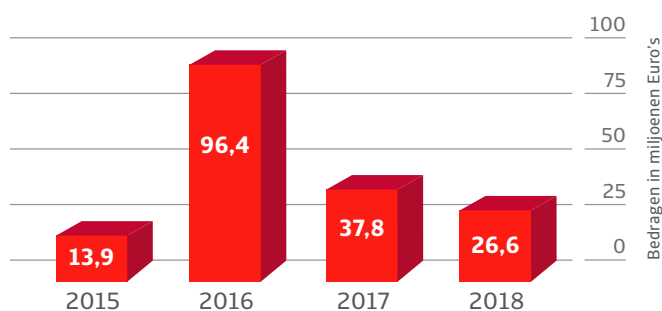
De grootste schade in 2018 betrof een uitkering onder een contragarantie van € 10,8 miljoen. Deze schade is ontstaan als gevolg van het faillissement van een Nederlandse exporteur in de scheepsbouwsector. Door dit faillissement zijn garanties opgevraagd, waarvoor Atradius DSB contragaranties had afgegeven. Verder is een bedrag van € 7,3 miljoen uitgekeerd in verband met de non-betaling van een private debiteur in Panama, dit betreft ook een scheepsbouwtransactie. Tevens werd een schade van € 3,1 miljoen uitbetaald als gevolg van insolventie van een private debiteur in Indonesië. Deze schade betreft een transactie in de machinebouw.

Onder de investeringsverzekering is in 2018 geen schade uitgekeerd.

De ontvangen provenu's (incasso na schadevergoeding) bedroegen in 2018 in totaal € 152,2 miljoen. Hiervan werd een groot deel, € 140,4 miljoen, ontvangen uit hoofde van in het kader van de Club van Parijs gesloten schuldenregelingen. Er is in 2018 € 15,0 miljoen meer geïncasseerd dan in het jaar ervoor. De bedragen zijn voornamelijk afkomstig uit Argentinië (€ 120,7 miljoen), uit Indonesië (€ 11,5 miljoen) en uit Irak (€ 3,7 miljoen). Op private debiteuren werd in 2018 een bedrag van bijna € 9 miljoen geïncasseerd. Tot slot bevat het totale provenubedrag een gerealiseerde koerswinst van € 2,9 miljoen onder de koersrisicoverzekering.

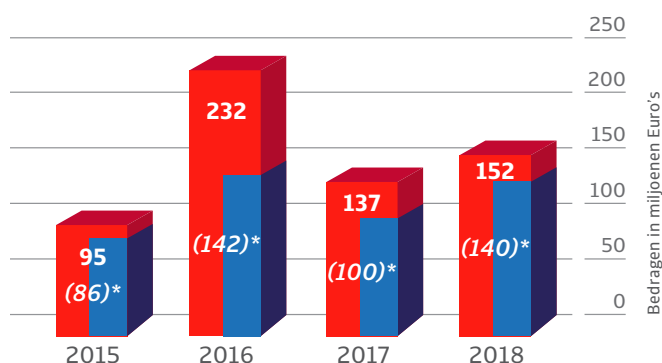
Voorts is in 2018 voor € 53,0 miljoen aan betalingen verwerkt onder de leningenportefeuille van de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV (NIO), voor welke leningen Atradius DSB het beheer voert. Per eind 2018 was de omvang van de NIO-portefeuille € 334,9 miljoen.

Uitgekeerde schadevergoedingen Exportkredietverzekering

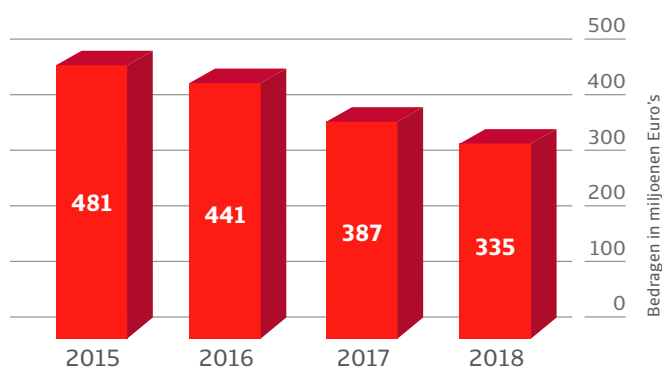

Ontvangen provenu's

(waarvan Club van Parijs schuldenregelingen*)

NIO-portefeuille (beheerd door Atradius DSB)

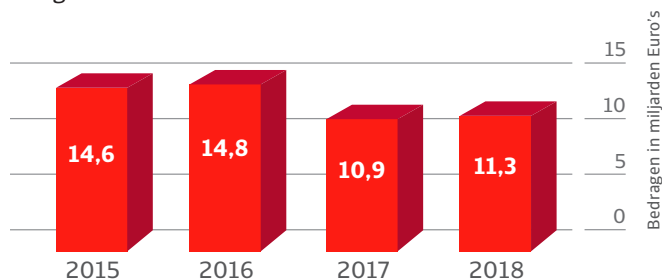

Stand van obligo en vorderingen

Voor alle overheidsfaciliteiten tezamen bedroeg het obligo (aangepast voor reeds vervallen bedragen en na correctie van het herverzekerd obligo) onder lopende polissen per ultimo 2018 € 11,3 miljard. Eind 2017 was dit € 10,9 miljard. Het totale obligo onder dekkingstoezeggingen bedroeg eind 2018 € 5,1 miljard. Eind 2017 was dit € 5,9 miljard. Eind 2018 stond voor een bedrag van € 734 miljoen aan dekkingsadviezen uit, tegenover € 449 miljoen aan het eind van 2017. Een dekkingsadvies is een toezegging dat Atradius DSB namens de staat de betalingsrisico's zal verzekeren mits er bij het in werking treden van de exportovereenkomst voldoende ruimte is onder het landenplafond.

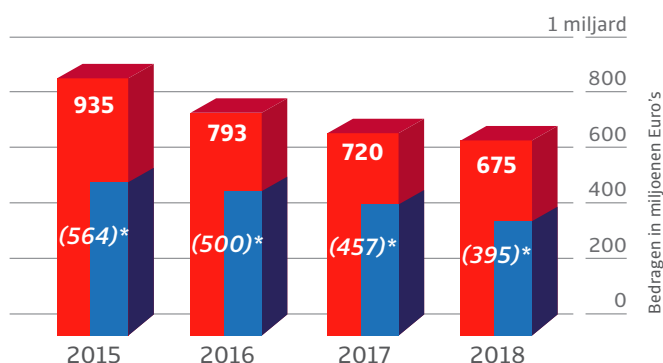
De vorderingen die Atradius DSB namens de staat heeft op debiteuren en debiteurenlanden nadat aan verzekerden schade is vergoed (exclusief het eigen risico van verzekerden en exclusief rente die verschuldigd is na het tijdstip van schadevergoeding) bedraagt in 2018 in totaal € 675 miljoen. Dat is minder dan het jaar ervoor, omdat er per saldo meer provenu is ontvangen dan schade uitgekeerd. Van deze € 675 miljoen is € 395 miljoen opgenomen in de Club van Parijs schuldenregelingen. Eind 2017 bedroegen de vorderingen € 720 miljoen, waarvan € 457 miljoen was opgenomen in Club van Parijs-regelingen.

Obligo overheidsfaciliteiten

Uitgekeerde vorderingen

(waarvan Club van Parijs schuldenregelingen*)

Financiële resultaten voor rekening van de Nederlandse staat

Bedrijfseconomische Resultaatbepaling (BERB)

In aanvulling op de resultaten op factuurbasis, dat is de manier waarop de resultaten binnen de overheidsfinanciën worden geboekt, geven wij hieronder ook de resultaten op basis van een bedrijfseconomische grondslag weer. De faciliteiten van de staat dienen minimaal kostendekkend te zijn. Voor exportkredietverzekering is dit ook internationaal vastgelegd bij onder meer de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de OESO. Kostendekkendheid houdt in dat de opbrengsten (premies en provenu's) voldoende moeten zijn om de kosten van de faciliteiten (schade-uitkeringen en uitvoeringskosten) over een lange termijn te dekken. Hierdoor wordt ongeoorloofde staatssteun voorkomen. De kostendekkendheid wordt bepaald met behulp van het model voor bedrijfseconomische resultaatbepaling (BERB). Een van de kenmerken van dit model is dat hierin voorzieningen worden

getroffen voor uitstaande risico's. In het model worden voorts, in afwijking van de technische resultaatbepaling op factuurbasis, de uitvoeringskosten van de faciliteiten meegenomen

Voor het resultaat wordt alleen gekeken naar polissen die zijn uitgereikt vanaf 1999. De modeluitkomsten geven aan dat over de periode 1999-2018 de inkomsten voldoende zijn geweest om de kosten te dekken. Cumulatief is in deze 18-jaars periode een positief resultaat behaald van € 518 miljoen (zie tabel hieronder). Het cumulatieve resultaat over de periode 1999-2017 was € 478 miljoen. In 2018 is er dus is € 40 miljoen toegevoegd aan het resultaat op basis van een bedrijfseconomische grondslag. Deze stijging wordt voornamelijk verklaard door de premie-inkomsten, waarvan een deel standaard aan het resultaat wordt toegevoegd.

Bedrijfseconomisch resultaat van alle faciliteiten (tekenjaar na 1998) cumulatief over 1999-2018 in miljoenen euro's

	1999-2018	1999-2017
1 Liquide middelen	828	753
1.1 Premie	1.413	1.305
1.2 Netto schade	- 299	- 281
1.3 Netto koersrisico	- 14	- 17
1.4 Netto rente	42	41
1.5 Uitvoeringskosten	- 314	- 296
2 Vorderingen	242	235
3 Voorzieningen	- 552	- 510
3.1 Uitstaand politiek risico	- 295	- 265
3.2 Uitstaand commercial risico	- 127	- 111
3.3 Verwachte schade	- 71	- 74
3.4 Vorderingen	- 60	- 60
3.5 Koersrisico	-	-
Totaal	518	478

N.B.: optelverschillen worden veroorzaakt door afronding

